

Vergaderjaar 2013–2014

19 637

Vreemdelingenbeleid

Nr. 1817

BRIEF VAN DE MINISTER VAN VEILIGHEID EN JUSTITIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 2 mei 2014

Met deze brief informeer ik uw Kamer over een recente onvoorziene verhoging van de asielinstroom die vooral bestaat uit een toename van Eritrese asielzoekers.

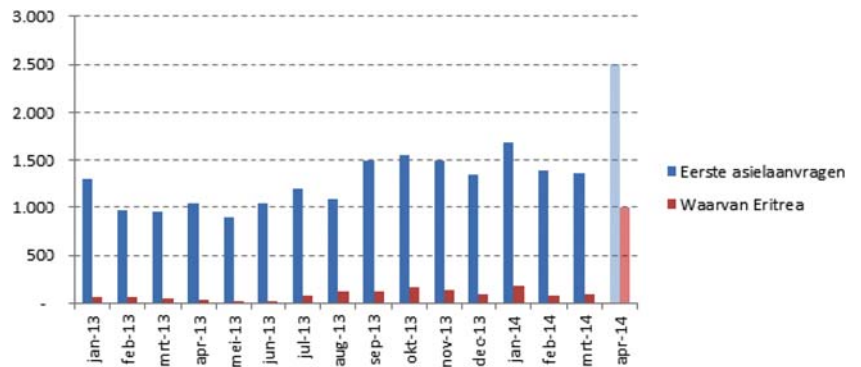
In het jaar 2013 is de asielinstroom in Nederland toegenomen na enkele jaren een daling te hebben vertoond. Hierover heb ik u onlangs geïnformeerd.¹ Ik heb uw Kamer daarbij tevens aangegeven dat ik voor het jaar 2014 niet uitga van een lagere instroom ten opzichte van het jaar 2013. In de maand april constateer ik echter een substantieel hogere instroom van asielzoekers. De onverwachte toename moet bijna geheel worden toegeschreven aan Eritrese asielzoekers. Er zijn signalen dat er sprake is van georganiseerde inreis in Nederland. In Eritrea hebben zich recentelijk voor zover mij bekend geen wijzigingen voorgedaan die een dergelijke plotselinge verhoogde instroom verklaren. Ik heb mijn diensten daarom gevraagd de achtergronden van deze instroom te achterhalen. Hierbij worden ook andere Europese landen en organisaties zoals Frontex en Europol betrokken. Daarnaast heb ik opdracht gegeven maatregelen te nemen om de toegenomen instroom op te kunnen vangen en de aanvragen te kunnen behandelen, zodat een zorgvuldige asielprocedure gewaarborgd blijft.

Asielinstroom

De instroom van Eritrese asielzoekers in Nederland is in de maand april 2014 opmerkelijk gestegen naar ruim 1.000 en beslaat daarmee ruim 40% van het totaal aantal eerste asielaanvragen in deze maand. Dit, terwijl de Eritrese asielinstroom in 2013 en de eerste maanden van 2014 ongeveer 7% van de totale instroom uitmaakte. Hiermee komt het totale aantal asielaanvragen in Nederland in april 2014 volgens voorlopige cijfers substantieel hoger uit dan in maart 2014 (2.700 ten opzichte van 1.520).² Onderstaande tabel toont deze ontwikkeling.

¹ Kamerstuk 19 637, nr. 1800

² Bron: IND, cijfers maart 2014 afgerond op tientallen

Bron: IND. De laatste maand is gebaseerd op voorlopige cijfers.

In verschillende andere Europese landen is er in 2013 een verhoogde instroom van Eritrese asielzoekers te zien, zoals in Duitsland (piek in november), Zweden (piek in oktober) en in Italië (piek in augustus). In absolute aantallen heeft Zweden in 2013 de hoogste instroom van Eritreeërs (4.880), gevolgd door Duitsland (3.615).³ De laatste maanden leek er sprake te zijn van een dalende trend in de Eritrese asielinstroom in meerdere Europese landen. Recente internationale cijfers over de maand april 2014 zijn nog niet beschikbaar. De inwilligingspercentages van Eritrese asielaanvragen zijn in Europese landen met een relatief hoge Eritrese asielinstroom, net als in Nederland hoog.⁴

Acties

De verhoogde asielinstroom legt druk op de ketenpartners in de vreemdelingenketen. Het is niet duidelijk of de trend van Eritrese asielaanvragen zich voortzet of van tijdelijke aard is. Ingewilligde asielaanvragen kunnen leiden tot nareis van gezinsleden. Ik heb de IND en het COA de opdracht gegeven het nodige te doen om deze instroom op te vangen en de asielprocedures tijdig te kunnen behandelen. Daarbij is van belang dat de organisaties op mijn verzoek al rekening houden met een hogere instroom in 2014, gelet op de ontwikkeling in de loop van 2013. De substantiële toename van Eritrese asielaanvragen in korte tijd, vergt bijzondere aanvullende maatregelen.

Het COA is opvangcapaciteit aan het uitbreiden om deze onverwachte instroom onderdak en begeleiding te kunnen bieden. In eerste instantie worden de uitbreidings- en verlengingsmogelijkheden op en van de huidige locaties benut. In verband met de omvang van instroom wordt tegelijkertijd extra opvangcapaciteit geworven. Hierbij wordt gekeken naar beschikbaar en geschikt vastgoed binnen de rijksoverheid en de particuliere markt. Voor het opschalen van de opvangcapaciteit is de medewerking van gemeenten noodzakelijk. Verschillende gemeenten hebben al positief gereageerd. De snelheid waarmee de opvangcapaciteit gerealiseerd dient te worden en de mogelijke omvang van de instroom kunnen er toe leiden dat tijdelijk suboptimale oplossingen gebruikt moeten worden. Vanwege de acute situatie zijn inmiddels sportzalen op COA-locaties ingericht. Ook bij deze vorm van opvang zijn de veiligheid van de bewoners en de medewerkers gewaarborgd.

De IND streeft er naar de asielprocedures binnen de hiervoor vastgelegde termijnen te behandelen en breidt hiertoe haar capaciteit uit. De IND heeft doorlopend aandacht of de vreemdelingen die stellen de Eritrese

³ Bron: Eurostat, afgerond op vijftallen

⁴ Bron: Eurostat

nationaliteit te hebben, daadwerkelijk deze nationaliteit hebben. Verder wordt in alle zaken bekeken of er aanknopingspunten zijn voor toepassing van de DublinVerordening. De IND werkt samen met het COA en andere ketenpartners om de verhoogde instroom zo zorgvuldig, effectief en efficiënt mogelijk te kunnen behandelen.

Omdat er signalen zijn dat de instroom van Eritrese asielzoekers georganiseerd plaatsvindt, zijn de ketenpartners alert op mogelijke signalen van mensensmokkel en – handel. In dit verband zijn er ook extra maatregelen genomen in het kader van het toezicht. Signalen wijzen er op dat de Eritrese asielzoekers via de zuidelijke lidstaten het Schengengebied zijn ingereisd en van daaruit over land of door de lucht naar Nederland komen. Om een beter beeld te krijgen van deze secundaire migratiestroom naar Nederland worden op basis van de beschikbare informatie gerichtere controles op vervoersmiddelen uitgevoerd door de Koninklijke Marechaussee en de politie.

Verder is de Europese agentschappen Frontex en Europol gevraagd om de laatste informatie met betrekking tot de reisbewegingen van Eritreeërs naar en binnen de Europese lidstaten in kaart te brengen.

Op basis van deze informatie kunnen eventueel benodigde aanvullende maatregelen worden genomen om de secundaire migratiestroom naar Nederland nog effectiever en efficiënter aan te pakken. Nederland zal hierbij de samenwerking met andere lidstaten zoeken.

Huidige situatie Eritrea

De situatie in Eritrea kenmerkt zich al jarenlang door een zeer streng regime dat nagenoeg geen ruimte biedt voor oppositie. De Eritrese regering past zware straffen toe, vaak zonder rechtsgang.⁵ Het landgebonden asielbeleid ten aanzien van Eritrea weerspiegelt de zorgwekkende situatie en kent als uitgangspunt dat illegale uitreis en gedwongen terugkeer leiden tot een risico op schending van artikel 3 EVRM. Gedwongen terugkeer vanuit Nederland naar Eritrea vindt niet plaats.

Overigens verwacht ik op korte termijn een nieuw algemeen ambtsbericht van de Minister van Buitenlandse Zaken over de situatie in Eritrea. Zoals gebruikelijk bekijk ik aan de hand van deze geactualiseerde informatie of een beleidswijziging aangewezen is. In de afgelopen jaren heeft geen grote beleidswijziging plaatsgevonden omdat de situatie in het land tot nu bestendig zorgwekkend is gebleken.

De Minister van Veiligheid en Justitie,
I.W. Opstelten

⁵ Zie de algemene ambtsberichten van de Minister van Buitenlandse Zaken over Eritrea